

NR. 1/2011 - 30. ÅRGANG

Historielagsnytt

Husk Vestekogdagen 29. mai og
markeringen av Konnerud bydel 200-årsstet 4. september
- Se siste siden

Skoger og Konnerud
Historielag

Godt besøkt Årsmøte

Tekst: Per Runar Thoresen

Foto: Tone Sverreson Ørmen

Historielagets årsmøte ble avholdt på Sørvangen 11. april med særdeles godt besøk.

Det er ikke mange foreningsårsmøter som kan melde om 50 fremmøtte. Om dette skyldes stor interesse for lagets virksomhet eller kveldens foredragsholder vet vi ikke så mye om, men det ble i alle fall en trivelig kveld.

Styrets og gruppenes beretninger vitnet om stor aktivitet på mange fronter. Regnskapet viste et uproblematisk underskudd bl.a. fordi noen investeringer var tatt over driften.

Denne gang kunne valgkomiteen fremlegge nærmest en komplett liste og etter et år med amputerte midlertidige styreposisjoner ble alle posisjoner i styret besatt inklusive ny formann Arve Hoven. Mer om den nye formannen og styrets sammensetning på side 3.

Maleren HPC Dahm

Før årsmøtet holdt museumslektor Torkild Alsvik et meget artig foredrag om maleren HPC Dahm som var lite kjent for de fleste av oss. Han var dansk og malte en rekke flotte Drammensmotiver for ca. 200 år siden. Alsvik tok oss med på en historisk billedreise

Torkild Alsvik foreleser om HPC Dahm.

hvor han ved bildene gav oss innblikk i virksomheten i Drammen på denne tiden.

Et av de flotte maleriene til HPC Dahm med kjent Drammensmotiv.

Den nye formannen har ordet

Det er med ærbødighet og noe blandede følelser jeg nå har overtatt lederrollen som første valgte formann etter min gode nabo og omgangsvenn, Ole Kristian Mortensen. Ole satte sitt preg på Historielaget gjennom vel seks år som formann. Med stor innsats fra ham og alle øvrige tillitsvalgte befestet laget i disse årene sin posisjon som et av de største historielagene i landet med et betydelig og sammensatt aktivitetsnivå. Hovedutfordringen fremover vil bli å opprettholde dette nivået med minst samme kvalitet uten at belastningen på de tillitsvalgte blir større enn det den enkelte er innstilt på å yte for laget over tid.

I følge hovedstyrets beretning for 2010 (som dere kan lese på www.skhist.no) har vi nå 561 medlemmer. Av disse er det 41 medlemmer som bekler noe over 50 tillitsverv i laget. Det er altså noe over 7 % av medlemmene som til enhver tid utgjør "den harde kjerne" i den daglige driften. Likevel har det av og til vært vanskelig å få besatt alle tillitsverv ved det årlige valget. Slik jeg ser det i øyeblikket, har vi to utfordringer knyttet til dette: Den ene er å sikre tilstrekkelig tilgang på medlemmer, fordelt mellom Skoger og Konnerud, som er villige til å påta seg de tillitsverv som vi har definert. Den andre er å få dekket opp behovet for eventuelle nye tillitsverv hvis vi som lag ønsker å utvide engasjementet med nye prosjekter og oppgaver.

Ett lite av flere mulige små og store tiltak kan være å legge bedre til rette for hurtig og billig toveis kommunikasjon med våre medlemmer ved mer aktiv bruk av våre hjemmesider på Internett (med tilbakemeldingsmuligheter) og elektronisk post til og fra våre medlemmer.

Vi ønsker oss noe bedre kunnskap om hva våre medlemmer forventer av oss som tillitsvalgte, hvilke områder og aktiviteter dere mener vi som lag bør engasjere oss i eller avvike, og hva dere er interessert i med relevans til det arbeidet som gjøres eller bør gjøres i laget. Vi er også alltid interessert i innspill til artikler eller ferdigskrevne artikler som kan komme på trykk i Historielagsnytt. Dette med bedre toveis kommunikasjon gjennom elektroniske kanaler vil selvsagt være et supplement, som det vil være frivillig å delta i, til møter, arrangementer og Historielagsnytt. I første omgang ber vi om at de av dere som har en e-postadresse, går inn på www.skhist.no og velger menypunktet "Medlemsoppdatering". Jeg håper mange av dere vil respondere på dette!

Med min yrkesmessige bakgrunn er det ikke til å komme utenom at jeg vil ta initiativet til å sette i gang det vi kaller en strategisk planprosess i laget. Formålet med den vil være å diskutere oss gjennom styrker og svakheter ved laget, se på muligheter og trusler fremover, og etablere en felles forståelse for hva vi skal satse på, hva vi vil prioritere innenfor de til enhver tid tilgjengelige ressursrammer og hvorfor vi vil prioritere slik. Vi må også se på hvordan vi kan sikre et bredere ressursgrunnlag hvis vi ser behov for det. Jeg ser frem til å bidra til den videre utviklingen av Skoger og Konnerud Historielag i nært samarbeid og samspill med tillitsvalgte og alle øvrige medlemmer av laget!

Arve Hoven

Historielagsnytt

Ansvarlig utgiver:

Styret i Skoger og Konnerud Historielag.
Nr. 1 mai 2011 30. årgang.
Bladet kommer ut to ganger årlig - vår og høst - og sendes alle medlemmene i Historielaget. Opplag: 750 eksemplarer

Historielagsnytt tar i mot stoff og bilder fra Skoger og Konnerud.

Styret

i Skoger og Konnerud historielag har denne sammensetningen:

Formann Arve Hoven

(e-mail: ahoven@online.no)

Nestformann Bjørn Jonassen

Sekretær Per Runar Thoresen

(e-mail: p-thores@online.no)

Kasserer: Anne-Lise Jonassen

Styremedlem: Tone Sverresen Ørmen

Styremedlem: Kai-Roger Olsen

Varamedlem Elisabeth Ruud

Varamedlem Arnfinn Bråthen

Redaksjonskomité:

Redaktør: Per Runar Thoresen.

Tone Sverresen Ørmen, Ingrid Anita Velde,

Bjarne Jullum, Inger Johnsrud.

Fotokomité

Hans Haveraaen, leder, Åse H. Lyhmann

Blixrud, Ingar Steen, Anne Lise Møller Nilsen,

Tom Hayden og Oscar Hauge

Arrangementskomité:

Frank Tandberg, Arne Kristensen, Hans Haveraaen, Live Røine, Aud Juel og Astrid Ringstad

Teatergruppa - Det Dramatiske Selskap

President Gry Strøm Andersen, visepresident Jan Lokshall, kasserer Johan Stråle, sekretær Liz Lie. Styremedlemmer Jan Sundby Ekeberg, Helge Stenseth og Betty Sønstrød. Varamedlem: Oddbjørn Lervik

Bygdesamlingen på Borge

Guide: Oddvar Borge Johansen,
tlf. 32 88 41 10

Besøk vår nettside: www.skhist.no

Postadresse: Skoger og Konnerud Historielag,
Postboks 9112, 3006 Drammen

Lay out: Print Konsult, Andebu

Trykk: Trykk-Service, Drammen

Forsidebilde

Jean Lorange på terrassen hjemme på Konnerud. Foto: Bjarne Jullum

Jakt og fiske i 60 år

Av: Tekst : Tone Sverreson Ørmen

Konnerud Jeger og Fiskeforening er 60 år i juni.

Foreningen ble stiftet på et møte i Folkets hus på Konnerud 20 juni 1951. Det var 20 stk som tegnet seg som medlemmer. Det første styret bestod av formann Erik Eriksen, kasserer Trygve Nilsen, sekretær Thorleif Pettersvold og styremedlemmer Harald Thorrud og Olav Skjelsbæk.

I 1952 hadde medlemstallet økt til 52 og 8 barn, så det var interesse for en slik forening på Konnerud.

Foreningens første navn var Konnerud Sportsfiskeforening, men på et medlemsmøte i 1952 ble det vedtatt å utvide foreningen til å omfatte jakt. Navnet ble derfor endret til Konnerud Jeger og Fiskeforening.

Foreningens formenn har vært forskjellige opp gjennom tiden. Etter den første formannen Erik Eriksen, nevner vi Svein Thoresen, Ole –Karl Prøis, Thorbjørn Tollefsen, Trygve Nilsen, Kjell Kristensen, Thorbjørn Tollefsen, Frode Røste, Ole Rummelhoff, Thor Olav Høydahl og frem til dagens formann Jørn Vidar Tveten som leder foreningen inn i jubileumsåret.

Foreningens virksomhet har naturlig vært å sette i gang forskjellige tiltak og arbeid i forbindelse med jakt og fiske.

I 1961 var kassabeholdningen på 535 kr. Det var 26 betalende medlemmer og det kom forslag om å øke jaktkortprisen fra 10 kr. til 12 kr, men det ble nedstemt.

I 1968 økte de årskontingenten til kr. 15,-

1988 meldte foreningen seg inn i Norges Jeger og Fiskeforbund og ble tatt opp i Fylkeslaget.

Bygging av klubbhus.

I august 1995 ble klagen fra Konnerudmarkas venner avvist og Fylkesmannen i Buskerud kunne slå fast overfor formann Thorbjørn Tollefsen at de kunne starte byggingen av Vilmarkshuset inne ved Olsrud.

Bildet tatt ved 50 årsjubileet. Formannen Frode Røste (nr. 2 fra venstre) mente at denne kvelden tilhørte æresmedlemmene, da Konnerud Jeger og Fiskeforening feiret 50 år. Her er Frode Røste sammen med de tre æresmedlemmene Thorbjørn Tollefsen (t.v.), Jørn Bjerkeseth og Olaf Rustand.

I oktober ble det hogd tømmer til reisverk og lafting og i april 1996 nådde man målet om at det var tak på huset.

Foreningen hadde på den tiden ca. 140 medlemmer og disse la ned mange dugnadstimer med Thorbjørn Tollefsen i spissen.

Det ble et klubbhus i millionklassen og det var 6000 dugnadstimer som lå bak huset.

Det var en stolt formann Torbjørn Tollefsen som kunne stå på trappa og ønske velkommen den gangen foreningen endelig kunne åpne sitt eget hus.

Huset har gjennom tiden blitt et populært selskapslokale, som det er lange lister for å få leid.

Redaktørens vignet

Undertegnede ble på siste årsmøte valgt til Redaktør av Historielagsnytt og jeg takker for tilliten. Jeg har sittet i redaksjonskomiteen en del år og har fått en viss peiling på hvordan man lager et slikt blad. Dog er jeg ydmyk for oppgaven. Jeg har med meg en dyktig redaksjonskomite og ønsker Bjarne Jullum og Inger Johnsrud velkommen inn i redaksjonskomiteen. Vi er ganske klar på at vi ikke skal lage et blad som passer oss i redaksjonskomiteen. Vi skal lage et blad som i bredde og innhold passer flest mulig av våre medlemmer. Håper at vi lykkes og har du meninger om bladet, så send oss gjerne noen ord på e-mail: p-thores@online.no

Per Runar Thoresen

De levde sine liv på andres nåde

Å gå på fattigkassa, var å leve et liv i nød på andres nåde. I byarkivet ligger de gjemt, deler av livshistoriene til de fattige i Skoger og på Konnerud gjennom mer enn 100 år. Sirlig nedtegnet og nitid bokført, ligger det der, dette smertefulle stykket av vår felles historie.

Av Ingvild-Anita Vælde Køsling

De gulnede og skjøre dokumentene som ligger lagret i arkivboksene til byarkivet er tallrike. De tidligste dokumentene – fra 1840-årene – er skrevet med pennesplitt, og svært tidkrevende å tyde. Det dreier seg vesentlig om regnskaper over utgiftene det offentlige hadde med dem som måtte ty til forsorgen for å få hjelp. Ikke en skilling ble brukt, uten at det ble nøye bokført.

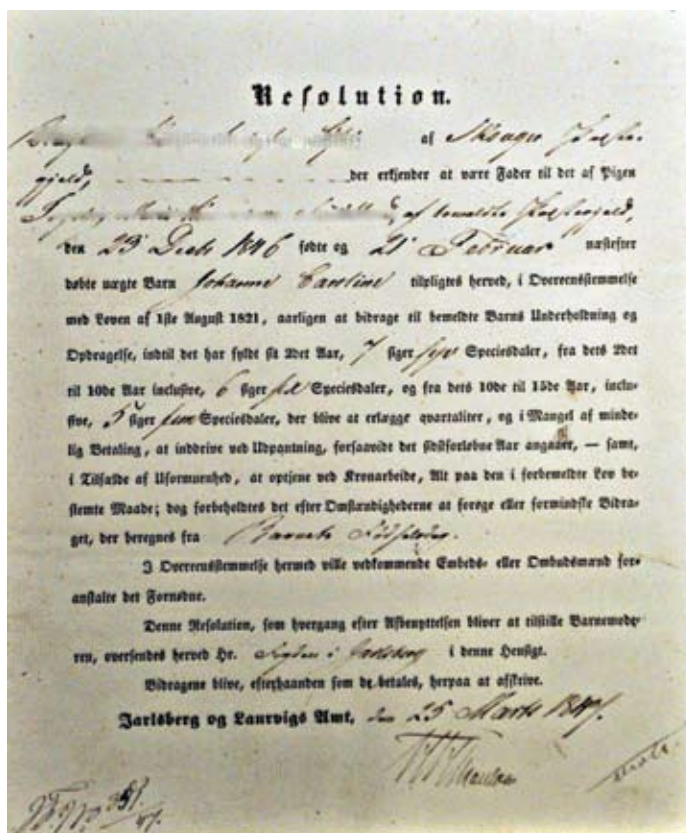
Årsakene til at folk ikke klarte å forsørge seg selv, kunne være mange. Ikke alle fikk en like heldig start på livet, som for eksempel lille Johanne, som kom til verden på lille julaften i 1846. Johanne var et såkalt uekte barn, altså født utenfor ekteskap.

Det skjøre dokumentet, trykt i gotisk skrift, har tittelen «Resolution». Der påtar Johannes far, Knud, seg ansvaret for å bidra til datterens underhold fram til hun blir 15 år:

«Knud NN af Skoger prestegjeld, her erkjender at være Fader til det af Pigen Ingeborg NN den 23. Desember fødte og 21. Februar døbte uægte Barn Johanne tilpligtes herved, i Overensstemmelse med Loven af 1ste August 1821, aarligen at bidrage til bemeldte Barns Underholdning og Opdragelse, intil det har fyldt sit 2det Aar, 7, siger syv Speciedaler, fra dets 2det til 10de Aar inclusive, 6, siger seks Speciedaler, og fra dets 10de til 15de Aar, inklusive, 5, siger fem Speciedaler, der bliver at erlegge quartaliter, og i Mangel af mindelig Betaling, at inddrive ved Udpantning, forsaavidt det sistforløpne Aar angaaer, - samt, i Tilfælde af Uformuenhed, at optjene ved Kronarbeide, Ut paa den i formedelste Lov bestemte Maade; dog forbeholdes det efter Omstændighederne at forøge eller formindske Bidraget, der beregnes fra Barnets Fødselsdag.

Arkivbilde fra Skoger. Det kunne være slitsomme vintere.

I overensstemmelse hermed ville vedkommende Embeds- eller Ombudsmænd foranstalte det Fornødne.

Denne Resolution, som hvergang efter Afbenyttelsen bliver at tilstille Barnemoderen, oversendes herved Fogden i Jarlsberg i denne hensigt. Bidragene bliver, efterhaanden som de betales, herpaa at afskrive.»

En overflatisk titt i det store arkivmaterialet er ikke egnet til å avsløre noe mer om lille Johannes historie og videre liv.

Å være uekte barn, var ingen god start i livet. Men det fantes også verre skjebner. Mange barn mistet sine foreldre. Fattigvesenet sørget for at de fikk pleieforeldre. De som tok et foreldreløst barn i hus, fikk både betaling og ekstra arbeidskraft. Det ble skrevet kontrakt med fattigvesenet i hvert enkelt tilfelle, og ordlyden i kontrakten forteller, at det var nødvendig å sikre seg at de foreldreløse barna ikke ble utnyttet.

I en av kontraktene leser vi at John Nordbye ved Konnerudværket i 1841 påtar seg å oppfostre det 13 år gamle fattigbarnet Johan. John forpliktet seg til å ta vare på Johan i ti måneder. For det skulle han få en Speciedaler og 100 skilling.

Slik forpliktet John seg til å ta vare på 13-åringen han tok i huset:

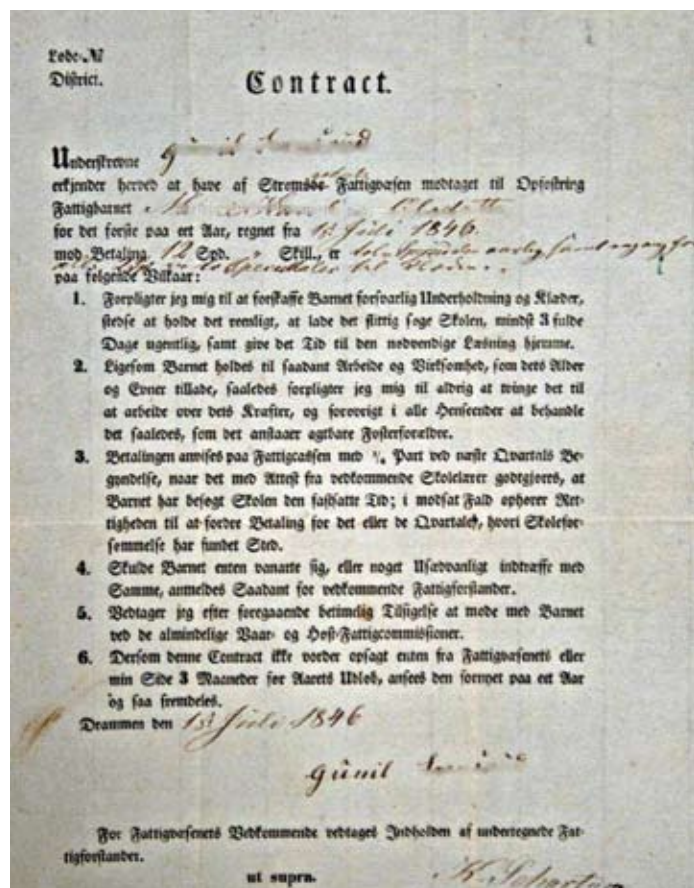
1. Forpligter jeg mig til at forskaffe Barnet forsvarlig Under-
Forts. neste side

- holdning og Klæder, steds at holde det reenligt, at ladet det flittig søge Skolen, mindst 3 fulde dage ugentlig, samt give det Tid til den nødvendige Læsning hjemme.
2. Ligesom Barnet holdes til saadant Arbeide og Virksomhed, som dets Alder og Ævner tillade, saaledes forpligter jeg mig til aldrig at tvinge det til at arbeide over dets Kræfter, og forøvrigt i alle henseender at behandle det saaledes, som det anstaar agtbare Fosterforældre.»
 3. Betalingen anvises paa Fattigkassen med $\frac{1}{4}$ Part ved næste Qvartals Begyndelse, naar det med Attest fra vedkommende skolelærer godtgjøres, at Barnet har besøgt Skolen den fastsatte Tid, i modsat Fald ophører Rettigheden at fordre Betaling for det eller de Qvartaler, hvori skoleforsømmelse har fundet Sted.
 4. Skulde Barnet enten vanarte sig, eller noget usædvanligt inntreffe med Samme, anmeldes Saadant for vedkommende Fattigforstander.
 5. Vedtager jeg efter foregaaende betimelig Tilsigelse at møde med barnet ved de almindelige Vaar- og Høst-Fattigkommissioner.
 6. Dersom denne Contract ikke vorder opsagt enten fra Fattigvæsenets eller min Side 3 Maaneder før Årets Udløb, ansees den fornyet paa eet aar og saa fremdeles.

En plan fra 1902

Vi beveger oss noen år nærmere vår egen tid. Vi skriver 1902, og fattigdommen er fremdeles stor. Den 3. mai 1902 vedtar Skoger herredsstyret denne planen:

«Plan for udøvelsen af Fattigforsørgelsen og tilsagnet i Konnerud Sogns fattigdistrikt

§ 1 Konnerud Sogn inddeles i 4 Kredse nemlig:

- a: 1ste Kreds, sagbakken til og med Gabrielsvold (26 Brug)
- b: 2den Kreds, Snarebraaten til og med Lønnerud (26 Brug)
- c: 3de Kreds, Ekholdt til og med Solbakken (28 Brug)
- d: 4de Kreds, Sanatoriet til og med Kinnerud (28 Brug)

§ 2 Det nærmere tilsyn inden hver kreds føres af det til enhver tid for Kredsen valgte medlem av fattigstyret.

l§ 3 Det paahviler tilsynet inden hver Kreds:

a: at holde nøiaktig fortegnelse over de til forsørgelse antagne trengende, gjøre sig bekjendt med deres stilling og trang og til tilfælde gjøre forslag til mulig forandring i deres forsørgelse.

b: at yde andre trængende efter bedste skjøn midlertidig hjelp, hvor denne ikke kan udsettes samt fremkomme med forslag til fortsat understøttelse hvor saadan tiltrænges og maaden hvorpaa den helst bør ydes.

c: ved jevnlig besøg at gjøre sig bekjendt med de i Kredsen bortsatte børns stilling og fremkomme med forslag om forandring hvis forpleiningen findes uforsvarlig.

d: at skaffe de trengende fornøden legehjelp og pleie i sygdoms-tilfælde og sørge for afdøde fattiglemmers begravelse. Herom indberettes fattigstyrets formand snarest mulig for hvert tilfælde.

e: at gjøre fattigstyret opmerksom paa de personer som ved drukkenskap eller uforstand forøder sine midler saa det kan befryktes at de med tiden vil falde fattigvæsenet til byrde.

f: at gjøre forslag om hvilke personer af fremmede Kommuner der bliver at hjemsende.

g: at hjelpe saadanne som i barnealderen har havet understøttelse med at faa arbeidsfortjeneste.

h: forøvrigt paa bedste maade at udføre de hverv som bliver det paalagt af fattigstyret eller dets formand.

§ 4 Hjemstavnsforklaringer optages overensstemmende med det foreskrevne schema af vedkommende medlem af fattigstyret sorsaavidt det kan skje ved mundtlig henvendelse til den trængende eller andre der andtages at kunne give Oplysninger. Tiltrænges Optagelse av hjemstavns forhør eller Korrespondanse med andre kommuner eller autoriteter besørger det fornødne ved fattigstyrets formand.

§ Fattige som forpleies indenfor Kommunen tilsees naar ikke i enkelt tilfælde anderledes bestemmes, af vedkommende medlem af fattigstyret til tider som nærmere bestemmes af fattigstyret.

Vedtaket i Skoger Herredsstyremøte 3. Mai 1902»

Orden i sysakene

Ut fra de mange dokumentene som er samlet i arkivet, ser vi at det var orden i sysakene. Hvert år sendte fattigstyret inn en oversikt til Statistisk Centalbureau, Fattigvesenskjema nr. 2, som det het. Der ser vi at det samlede antall «understøttede hovedpersoner» holdt seg stabilt over mange år. Ni fattige ble for-

sørget av fattigkassen. Et tilfeldig valgt år var fem av dem ugifte voksne menn, tre ugifte voksne kvinner uten barn under 15 år, og en kvinne med barn som var yngre enn 15 år.

Av budsjettet fattigstyret la fram for 1909, ser vi, at en av dem som omtales som «understøttet hovedperson» hadde kone og seks barn. På budsjettet er familien ført opp som egen post, og fattigstyret har satt av 300 kroner til å støtte denne familien. De andre som får hjelp opptrer også med navns nevning, som egne budsjettposter.

I 1909 var de totale utgiftene til å forsørge de fattige på Konnerud 1.650 kroner. Det er satt av kroner 50,- til regnskapsførerens lønn, og kroner 40 til «formandens kontorholdsgodtgjørelse».

I 1917 er de busjetterte utgifter ikke så veldig mye høyere. Samlet regner fattigstyret dette året med å bruke 1612 kroner på å fø de fattige på Konnerud. Nå står ikke lenger familien med seks barn på fattigkassas budsjett, men det er dukket opp en enke med to barn, som det er satt av kroner 204,- til å forsørge.

En mann skal også få kroner 104,- i støtte til forsørgelse av sin sønn. Det er i parantes bemerket hvorfor han skal få økonomisk støtte til sønnen. I parantesen står det ene ordet «idiot».

Sykdom og fødsler

I budsjettene var det nokså solide avsetninger til uforutsette utgifter. Det gikk blant annet med en del penger til å betale legebehandling for de fattige. Av og til måtte også en jordmor ha sin lønn for å bistå ved en fødsel. Det var ikke alltid det offentlige gjorde raskt opp for seg, etter at et fattiglem hadde satt et nytt barn til verden.

I mars 1926 sendte Vestfold fylke ut dette brevet til alle fylkets fattigstyrrer:

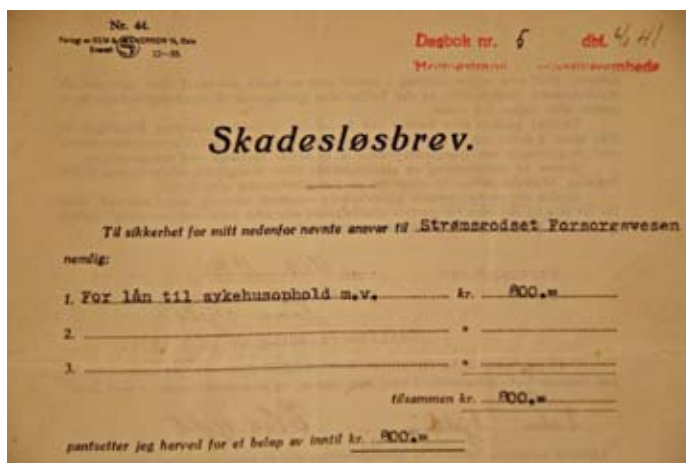
«Sosialdepartementet har i skrivelse hertil av 1. da. meddelt at der er kommet klage over at de regninger som jordmødrene sender fattigstyrene ifølge lov av 25/26 1909 ofte ikke blir betalt før op til 2 aar efterat regningen er avsendt.

Departementet uttaler at jordmødrene maa ha krav paa aa faa sin godtgjørelse utbetalt innen rimelig tid. Fattigstyret paalegges derfor aa betale jordmødrenes regninger senest innen 3 maaneder efter regningens mottagelse.»

En annen type uforutsett utgift beskrives i en regning lensmannen i Skoger sender til «forsorgsvæsenets formann» den 11. september 1931. Der går det fram, at en omstreifer født i 1866 skadet seg, da han natt til torsdag den 10. september falt ned i en låve tilhørende en bonde i Skoger.

Lensmannen har først kjørt omstreiferen til sykehuset i Drammen, og deretter til Tønsberg Fylkessykehus. For transporten ber han om få utbetalt ti kroner.

For legebehandling av fattige var det egne takster. En distriktslege i Drammen har i 1938 oversendt fattigstyret en liste over takstene han bruker. Legen viser til at takstene er innført av Oslo fattigvesen, Han legger til at det er noen år siden takstene ble satt, og at de ikke er «forhøiet under prisstigningen».

Her er takstene:

1 Sykebesøk uansett veilegde	kr 4,00
2 Konsultasjon	kr 2,00
(For praksis søn- og helgdager og for nattpraksis fra kl. 8 aften til klokken 8 morgen 50% tillegg)	

Spesialtakter (tillegg til kons.)

Aapning av overfladiske byller	kr 1,50
Gjensyning av mindre saar	kr 2,50
Blodprøver	kr 1,50
Katetisering	kr 2,50
Fjernelse av fremmedlegeme i øye, nese og svelg	kr 1,50
Bandagering av kravebensbrudd	kr 5,00
tapping av bursiter	kr 4,00
Reposisjon av inneklemt brokk	kr 4,00
Operativ fødselshjel	kr 25,00
Fødselshjelp uten operativt inngrep	kr 16,00
Pituitrininjeksjon incl. medikament	kr 4,00
Lokalbedøvelse	kr 1,50
Narkose	kr 6,50

I dag er det en selvfølge at vi kan få komme på sykehus dersom det er nødvendig, uten å risikere både gård og grunn for å betale det opphold og behandling koster. Vi skal ikke gå veldig langt tilbake i tid, før det å bli syk kunne være det første skrittet på veien til økonomisk ruin, og senere en fremtid på fattigkassa.

I 1941 ble det for eksempel tinglyst et skadesløsbrev ved Holmestrand sorenskriverembete. Der pantsetter en kvinne to eiendommer, den ene i Strømsgodset, den andre i Skoger, som sikkerhet for et lån på 800 kroner. Pengene har hun lånt av forsorgsvæsenet for å kunne betale et sykehusopphold.

Dette pantebrevet er langt fra enestående. Byarkivet er fullt av dokumenter som vitner om hvordan sykdom kunne føre helt vanlige mennesker ut i fattigdom i løpet av kort tid.

Det gir grunn til ettertanke.

Vestbygda skole 75 år

Av Bodil Steen Sofienlund

(Jubileet var i fjor men omtalen nådde ikke frem til forrige nr. Red.)

Vestbygda skole ligger høyt og fritt i landlige omgivelser i Skoger. Høsten 1935 ble Vestbygda skole åpnet og var da en av Skoger tre 4-delte skoler med flere årskull i klassene. Skoger var fram til 1964 egen kommune. Skoleanlegget ble tatt i bruk 8. november 1935 og høytidelig innviet lørdag 16. november. Da Vestbygda skole stod ferdig, var den en moderne skole med styrerbolig, tre klasserom, sløydsal, lærerrom og skolebad. I årene etter krigen tok skolen i mot elever fra Vestre Skoger, Andorsrud og Svingen. Vestbygda skole var fortsatt en fådelt skole der flere klassetrinn delte klasserom og lærer.

I 1977 ble det bygget kroppsøvningsrom, som senere ble gjort om til skolekjøkken. Vestbygda skole var lenge Drammens minste barneskole og var truet med nedleggelse. I 1981 var det en førsteklasing ved skolen, og skolens totale elevtall var 29 elever. På samme tid startet utbyggingen av Jordbrekkskogen, og i 1985 ble det vedtatt at Vestbygda skole skulle bli en fulldelt 1 – 6 skole. Neste byggetrinn ble vedtatt i 1986-87. Da ble det bygget på to nye klasserom og musikkrom. Den store utbyggelsen av Jordbrekkskogen og Konnerud ga også Vestbygda skole større skolekrets og flere elever. I 1996 kunne rektor Bjarne Spangberg åpne en helt ny elevfløy og en nyrestaurert administrasjonsfløy. Vestbygda skole inneholdt nå 14 klasserom, to arbeidsrom for lærerne, 3 kontorer og nytt personalrom.

Rektorer ved Vestbygda skole siden 1935 har vært: Broder Jordbræk, Nils Mørk Nielsen, Hans Lindkjølen, Bjarne Spang-

berg, Cathrine Wessmann og Torunn Johanne Wister (nå i permisjon). I jubileumsåret er Eva Lie rektor ved skolen.

Vestbygda skole har i 2010 309 elever fordelt på 14 klasser, 25 lærere, 2 avdelingsledere, 1 sekretær og rektor og 10 andre ansatte. Ved SFO er det i 60 barn.

Hiløen fra rektor

Jeg er riktig heldig som får være rektor i jubileumsåret både for skolen vår og for Drammen som by. Historie er viktig. Mange barn er innflyttere i skolekretsen. Derfor har skolen valgt å markere jubileet og vektlegge at alle får kunnskap om skolehistorien. Første uke i desember ble satt av til skolejubileumsprosjekt. 9. desember markert med et kveldsarrangement hvor elevene fikk vise fram det de hadde lært/produsert i løpet av desember. En av skolens lærere, Bodil Steen Sofienlund har skrevet litt om Vestbygdas skolehistorie.

Eva Lie

Vestbygda skole idag.

Jubileumskveld på Vestbygda 9. desember 2010

Av Bodil Steen Sofienlund

Det er fantastisk å se så mange på skoleplassen, så mange fakler, lyfter og lys som skinner her i kveld, sa rektor Eva Lie ved Vestbygda skole torsdag kveld da hun ønsket elever, foresatte og gjester velkommen til skolens 75 års markering. Jubileumsuka på Vestbygda fikk en flott avslutning rammet inn av en vakker vinterkveld i Skoger. Kvelden startet med fakkeltog med varaordfører Freddy Hofmann, to av skolens tidligere rektorer og nåværende rektor i hest og slede i spissen.

Vi er stolte av skolen vår. Beliggenheten er topp. Snø og masse sol, flotte muligheter. Vi har mange kjekke elever og et godt samarbeid med FAU. Det må til for å få til et så stort arrangement som dette har blitt, sa Eva Lie, i det hun bad alle gjester og foresatte om å ta seg god tid og se på alt det elevene har arbeidet med i denne jubileumsuka.

I gymsalen var det forestilling med teatergruppe og elevkor. Sanger av Margrethe Munthe og skolen i gamle dager var tema. Det var salgsboder rundt i klasserommene med salg av lys, såpe, tova epler, bjørkehjerter, puttebøker og glansbilder. Filmrommene kunne tilby intervjuer med bl.a tidligere rektor Spangberg, tre elevgenerasjoner Ekeberg og bildeshow fra jubileumsuka.

Varaordfører Hofmann holdt tale. Han synes det var ekstra hyggelig å få være tilstede siden han også har hatt to barn som

Fakkeltog.

Skolekoret.

Rektor Lie holder tale.

har vært elever ved skolen. Han benyttet også anledningen til å overrekke Vestbygda Miljøfyrtårnsertifikatet.

Leder i FAU Gro Reiersen skrøyt også av skolen og ønsket alle velkommen til Skolens heimkunnskapsrom og tekstilrom, som har blitt pusset opp i høst. Her serverte FAU marsipankake og sjokoladecake til alle. Da elever og foresatte gikk hjem, ble kvelden avsluttet på Personalrommet med pølsefest for ansatte og gjester.

Orreleik på Stakamyrene

Tekst og tegning: Erik Grinderud

En orreleik her inne på Stakamyrene, der villmarka ennå råder er en opplevelse verd. Orrhanens iltre og fengslende vårspill kan høres over store områder. Å oppleve dette en vårmorgen på skogen med soloppgang er noe man ikke glemmer så lett og frister til gjentakelse. Naturen viser seg da fra sin beste side med lukten av nytt liv etter en lang vinter.

Tjo- tjo kveser det utover Stakamyrene en vårmorgen i april og livet her inne går atter sin gang slik naturen har tilrettelagt det i tusenvis av år.

Høydedraget her blir også ofte kalt Høgmyrane. Skal man beskrive beliggenheten av området blir det omtrent: Begrenses av Prestesætersåsen i syd, og Tryttjernåsen i nord. Platået har en høyde på ca 500 m.o.h.

Redaksjonen legger til at Stakamyrene var et fast slippsted for våpen og utstyr fra

England under siste del av krigen. (se egen artikkel oms slipp på Vestskauen) Mange av Vestskogjegerne var naturvante folk som sikkert hadde vært på orreleik mange ganger men de forlot leiren i dette området 7.mai 1945 og hadde trolig annet å tenke på.

Et kulturminne du kanskje ikke visste om?

Tekst: Per Runar Thoresen

Reidar Halden forteller oss at rett opp for Skoger Kirke på Tolerudåsen ble det for noen år siden funnet en steinlegning som arkeologene mener er et gravminne fra jernalderen.

Historielaget fikk stedet fredet den gang og Buskerud Fylke's kulturseksjon fikk laget et skilt som Historielaget satte opp i 1998.

Nå er skiltet borte og vi håper Buskerud Fylke vil fornye skiltet slik at det viktige kulturminnet kan tas vare på. Historielaget kan sikkert bidra med å få det på plass igjen.

Jernalderen regnes i Norge fra ca 500 år f.kristus og ca 1000 år etter

Foto: Reidar Halden.

Den gamle Låven

Av: Goro Halden

På Vestmansbråten står en gammel låve. Den er preget av alder og år og er rødmalt og fin der den står.

Den ble bygget i 1911 og er 100 år.

Olaus Bråten bodde på Vestmansbråten i denne tid.

Men hvem som satte opp låven er ikke godt å si.

Den har vært til nytte og glede i alle år.

Her har vært kuer og mange slags dyr som har levd under skiftende kår.

En stor utedo var å finne,- langt der inne.

Her på låven ble mangt oppbevart tørt og fint under tak.

Låven var god og ha til mange slag.

Vestmannsbråten skiftet eiere mange ganger,

og det ble handel og vandel i lengre tid.

P.O. Bråten ble eier etter sin far.

Han var ungkar og frank og fri og bodde her i mange år.

Han var dagbokforfatter og skjerper, og mange historier om han går.

I 1950-årene kom Kristoffer med sin fru og nye eiere det ble.

De bygde om våningshuset men låven stod der på samme sted.

Sauer, kalkuner, griser og kaniner ble det plass til her.

Jorda ble dyrket og det ble poteter, korn, grønnsaker, busker og trær.

Låven var god og ha, den var jo så svær.

Her var fresere, harver, sager, traktor og redskap av så mange slag.

Her var kjelker, spader og skuffer som ble brukt på mang en snøværsdag.

Når det blir vår og sommer,- da svalene så årvisst kommer.

De holder til under låvetak.

På låven ble det etter hvert samlet så mangt- det ble altfor trangt.

Ski, staver, sparker og kjelker ble oppbevart høyt under taket for her var det plass.

Hele låven ble som et innholdsrikt palass.

I klebua ble det også fullt etter hvert med klær og sko i rekker og rader.

Her var utvalget stort med ting og tang,- det ble plass til så mangt.

Får jeg si det kort, en kunne gå seg bort.

Låven på Vestmansbråten.

Tante Magda's amerikakoffert står også ved veggen der inne. Og mange gamle skap står der som et gammelt minne.

Denne gamle låven var Kristoffers kjæreste eie.

Det var hans eget hus i ett og alt

og hit til låven gikk han når noe var galt

Her saget og hugget han ved i store mengder og her ble veden tørr og fin.

Her sorterte han poteter og bar det i kjelleren inn.

Helt til det siste han jobbet og holdt ut.

Låven var Kristoffers "residens" til siste slutt.

Kristoffer er borte, men minnene lever om tiden som var,

Han var husets og låvens gode far.

Nå er låven ryddet og nytt gulv måtte til og denne låven har sin egen stil.

Tross alt er den preget av sin høye alder,

men 100 år skal feires med litt rabalder.

En liten fest er planlagt til St.hans med musikk, sang og dans.

Låven står der som den vokter over gården.

Den har opplevd mang en dag med sol og snø og regn og vind.

Den vokter over alt som går ut og inn.

Det er som en stemme sier,

"bevare meg vel i kommende tider"

Har noen liggende en Protokoll fra Skoger kirkeforening?

Byarkivet har fått et lite privatarkiv etter Skoger kirkeforening men kun fra den første tiden frem til slutten av 1950-tallet. Foreningen har visstnok eksistert frem til 1984. Vi har vært i kontakt med folk som var med i foreningen også de siste årene, men ingen kan huske om det ble skrevet noen protokoller. Er det noen som har noe nedfelt på papir eller protokoller, så ta kontakt med redaksjonen eller Byarkivet v/Nina Sæther Vikøren tlf. 32 04 66 78.

På rømmen fra Quisling

Jean Lorange var arkitekten fra Konnerud som var interessert i lokalhistorie og ble formann i historielaget og styremedlem i 9 år. Skoger gamle kirke ble en av hans lokale hjertebarn og få kunne foreta omvisninger med faglige vurderinger bedre enn han.

Bearbeidet av: Per Runar Thoresen

Nordmann så god som noen, men hans franskklingende navn skriver seg 8 generasjoner tilbake. Født på Finse hvor hans far var overingeniør for bygging av Bergensbanen over høyfjellet. Senere bygde faren jernbanebroen over Drammenselven og de ble bosatt der. I 1961 gikk turen til Konnerud med kone og 3 barn og siden har dagens 88 åring hatt en minnerikt liv her på Konnerud i Lions, Idrettslaget, politikken og Historielaget hvor han var formann i fire år.

Han går i sitt 88 år og hukommelsen er fortsatt utmerket. Hans årgang -1923 årgangen - var en utsatt årgang på slutten av 2 verdenskrig og for over 20 år siden skrev han etter egne dagbøker en artikkel i historielagsnytt fra denne tiden. Den bør være av interesse både for oss som vokste opp før, under og etter krigen og ikke minst dagens ungdom som kanskje vet lite om 2. verdenskrig. Ja kanskje like lite som vi vet om 1. verdenskrig.

Med hans tillatelse har vi gjengitt noe av artikkelen i forkortet versjon og han forteller.

Beordring til Øst-fronten

1923 årgangen var blant de årganger som lå ved frontene over hele Europa og forsøkte å gjøre "kål på hverandre"

Qusling og tyskerne ville sende norske unggutter til øst - fronten. Hjemmefronten foretok sabotasjeaksjoner på arbeidskontorene for å ødelegge kartotekene over ungguttene og vi hadde klar beskjed om å ligge lavt i terrenget som det het.

Grunnet angiveri og 5000 kr i belønning ble det store arrestasjoner i hjemmefrontmiljøet i mai-dagene 1944. Jeg holdt på med eksamen artium, men rakk bare norsk og nynorsk før jeg måtte fordufte. Sammen med en kamerat – Atle - dro jeg til Bingen og hadde noen ensomme dager innunder Holtefjell. Over oss fløy en Storch med stor peilevidde for å søke etter radiosignaler. Været var bra men det ble problemer med matforsyninger og etter noen uker dro jeg til Oslo. Via forbindelser i etterretningstjenesten fikk jeg nytt identitetskort. Jeg ringte Atle og sa nærmest på kodespråk: "Bøkene er kommet, kom til Oslo med mange penger for å se hvilke du vil kjøpe" Nå gjaldt det å komme seg til Sverige.

Torsdag 6. juli 1944 kl 09.05. tok vi toget fra Oslo til Fredrikstad. Sitat fra dagboken. "Temmelig nifst å kjøpe billett på Oslo Øst med falske schein"

Togturen gikk greit. De kontrollerte bare tyskerne. Vi kom sammen med to marinefolk og ble satt ut til Nordre Sandøy. Vi gikk langs stranden og så oss ut en Eke(båt) som vi knabbet.

Jean Lorange. Foto: Bjarne Jullum.

Det var ingen årer i den så de måtte vi finne et annet sted. Så kom siste etappe og vi passet på å ro etter at det tyske vaktskipet hadde passert. Etter 20 minutters hard roing tok vi land med hjertet i hånden. Vi var fri, og det første vi gjorde var å brenne alle papirene våre og så ta et bad. Vi ble så fortalt at dette var første etappe på en fluktrute, og det hørtes jo spennende ut. Så gikk turen fra Strømstad til Gøteborg, og derfra fra Kjesæter til Thorestad. Den 25 juli ble jeg overført til Norsk Seilflykurs på Orhem utenfor Stockholm.

Den 20. august ble vi kjørt ut til Bromma flyplass i stummende mørke. Vi gikk ut en bakdør og inn i et fly, en Lockheed Loadstar, to-motors. Piloten viste seg å være Per Bugge fra Drammen.

I 15000 fot fløy vi med surstoffmaske i et iskaldt fly til Louchart ved St.Andrews i Scotland.

Vi møtte et utslitt England som bar preg av mange års krig. Vi kom til et bombet og mørklagt Patriotic School som var et gammelt slott og som ble brukt til avhør av utlendinger som kom til England. Vi ble imponert over å høre og se hvor godt orientert de var om situasjonen både i Norge og Drammen. Secret-servicemannen som avhørte meg ville vite navnene på alle mine kontakter. Han husket for øvrig min far etter et besøk på Finse i 1924 hvor min far var ved NSB.

Vi fordrev tiden ved å spille bridge med polakker som snakket fransk og snakket tysk med russerne som var befridd i Frankrike.

Etter 4 uker ble vi overtatt av norske myndigheter og plassert på Shaftesbury Hotel som var ganske nedslitt og preget av krigens tann. Så begynte vandringen fra kontor til kontor. Jeg ble tilknyttet R.N.A.F. stridsdyktig A og ble flyskole-elev etter en slags prøve i fysikk og matematikk. Dag og natt summet det av V-1 og V-2(bomber) over byen og de gjorde stor skade når de falt ned.

Engelskmannen var selv sliten og grå og bar preg av harde krigsår. Men spiriten var god.

Dagboken forteller: ” Etter en mnd. med lite penger og mye moro, forlot vi- 37 mann- London. Vi reiste tvers over landet til Blackpool som var en trivelig nesten elegant badeby ved Irsesjøen. Uken etter reiste vi med tog til Glasgow, der vi marsjerte rett ned til havnen og kom om bord på en 4-5000 tonner. Båten forsvant ut i tåka. Plutselig så vi et veldig skrog over oss og vi gikk inn i et hull i veggen. Det var 83000 tonneren ” Queen-Mary”. Her var det 11 dekk, heiser og elegante saler. Om bord befant det seg 22000 mann og 6000 tyske fanger. Men alt var hemmelig, så disse så vi ikke før vi marsjerte i land i New York. Morgen etter var vi på farten med 28 knop og Zig-Zag-kurs hele veien. Etter 5 døgn i sjøen kom vi til New York. Plutselig så vi frihetsgudinnen stige frem av tåka. Amerikanerne gråt av glede over å være hjemme etter en meget tøff tid i Frankrike. Etter en meget lang togreise via Toronto til Huntsville kom vi til ”vesle-skaugum” hvor en meget hard rekrutt-tid begynte. Det ble lange utmarsjer, granatkasting og skyting. Gutta kom i kjempeform med et sunt liv og mye god mat. Endelig kom vi så til ”little Norway” som var treningsenter for utdanning av norske flyvere og annet spesialbefal. Vi gikk og ventet på starten på F25-flykull og noen Drammensere hadde kommet dit før oss. Like før jul fikk vi beskjed om at vi skulle over til England for å begynne treningen der. Jeg fikk en ukes juleferie og en ukes embarkations-leave. Det ble en fantastisk opplevelse i Chicago sammen med norsk-amerikanere. Det viste seg at vi var farlig populære. Amerikanerne satte stor pris på oss, men etter 12 herlige dager dro vi tilbake til Toronto glade, blakke og slitne. Den 6 januar 1945 gikk turen til Halifax og om bord i 32000

tonneren ”Mauritania” Det ble en slitsom tur med dårlig vær, mange sjøsyke. De to siste døgnene ble vi eskortert av noen små destroyere som kastet mye på seg i den høye sjøen. Liverpool var- som de fleste engelske byer – temmelig bombet.

Det var store kratere i gatene og utbombede hus. Via London ble vi sendt til Norwegian Training Base Winkleigh North Devon. Der ble vi innkvartert i hytter med blikktak og mye gjennomtrekk. Så var det å vente igjen. Endelig begynte treningen med flytrenoing, airmanship, morse, motorlære med eksamen en gang i uka. Det var hard tjeneste med høy kustus. Engelsk vinterklima er fæle greier i dårlige hus så tiden ble lang. Krigen nærmet seg imidlertid slutten og vi fulgte spent med- spesielt hva som skjedde hjemme i Norge. Min lyst på en karriere i militæret hadde fortatt seg. Da freden kom ville vi hjem så fort som mulig .Fredsdagene opplevet vi i London og engelskmennene hadde virkelig grunn til å juble etter fem harde år.

Det var en stor opplevelse å være midt oppe i det og samtidig vite at det skjedde litt av hvert hjemme i Norge også. Sammen med 20 andre meldte jeg meg ut av flyskolen og vi håpet på en snarlig hjemreise for å starte på studier.”Treningsvingen” ble holdt igjen i England helt til November 1945 og det ble en lang ventetid. Leirlivet ruslet av sted med noen flyvninger og ustanselige prøver. Jeg var ivrig etter å komme i gang med arkitektstudier så snart som mulig. Jubelen stod høyt i taket da vi forlot flyplassen og vi satt 30 timer på toget opp til Iverness høyt oppe i Scotland. Med et Sunderland Clipperfly tok vi land over Egersund hjemme i Norge. Vi så at det var mye stein og fjell i fedrelandet vårt, men du verden hvor glad vi var i det. Vi fløy over Drammen og jeg kunne se hjem til Hamborgt. 2 og det var underlige følelser. Etter 2 dager på Gardermoen ble jeg dimitert. Jeg kom hjem til mor og far som fri mann. Våre årsklasser hadde en tøff tid under krigen med forsakelser av normalt ungdomsliv, men det var lærerikt og interessant. Studiene på arkitektshøyskolen startet jo ikke før neste høst så jeg dro til Finmark og deltok i gjenoppbyggingen der og det var en god grunnutdannelse før studiene tok til.

Bildeforvekling

I forrige nr. av Historielagsnytt hadde vi en artikkel om avdøde Fylkesmann og landbruksminister Torstein Treholt som vokste opp på Stubberud under fattige kår. I artikkelen hadde vi med et foto av småbruket hvor han bodde inne på Stubberud, - trodde vi. Mange lesere kjente seg ikke igjen og det er fint med engasjerte lesere.

Bildet vi hadde lånt i arkivet til Drammens Tidende viste seg å være fra husmannsbruket i Oppland hvor han senere bosatte seg. Her kommer det korrekte bilde fra gården på Stubberud. Bildet er antagelig tatt rundt 1940. Bygningene er senere restaurert / modernisert.

Gården på Stubberud ble kjøpt av Harry J. Schwencke i 1923 som for øvrig var hovedkasserer (som det het den gang) i gamle Skoger kommune og han hadde kontor på Konnerud Skole. Han bodde på Stubberud med familien til slutten av 50 tallet.

Bildet har vi fått av Karl Ingar Damli som er gift med Ranveig som er barnebarn av Harry Schwencke og de bor fortsatt på Konnerud.

Vestskogen - en rekreasjonøperle

Tekst Erik Grinderud

Vi kan fortsatt beskrive Vestskogen som stedet der "Villmark og fred fortsatt råder". Når en blir eldre vil en alltid lete tilbake i tiden til de gode minner og øyeblikk som har gitt livet innhold og verdi. For mange, kanskje særlig fra Skoger og Konnerud vil Vestskogen være en del av de minner en har gemt med glede.

Nå er jo ikke Vestskogen heller helt den samme som den engang var. Selv om bilveiene har spist seg opp forbi Majordammen og klatrer opp til Grodalsåsen til Øyvannet og Svartvannet fra Andorsrud siden, er det allikevel masser av villmark, fred og idyll igjen. På turen innover velger jeg alltid veien opp Grodalsåsen. Den fører meg direkte til Saggravidal som nok ikke er i bruk som før om årene. Den siste faste bosettingen der var visstnok i 1930-årene. Den gamle bebyggelsen er borte og hustuftene er tilvokst for lengst. Sauene liker seg fortsatt på de åpne og frodige beitemene. Jeg rusler bilveien videre langs Gravdalsbekken og oppover mot Løkmyra som i den senere tid er blitt til et pent vann. Den gamle demningen er restaurert og istandsatt og nå er det rene idyllen der.

Ved Dammyr deler bilveien seg. Den ene fører videre til Øyvannet, den andre til Svartvannet men denne er ikke så mye i bruk. Jeg hadde tenkt meg inn til Svartvannet men minnene fra Dammyrtiden strømmer på når en står der. Koia med de to rommene kunne nok fortelle mange artige historier om sine gjester opp gjennom årene, blant annet mitt første besøk der i 1953. Turen gikk fra Konnerud en gang og det ble en atskillig drøyere mars å gå. Nå er koia og sauefjøsset med stallen borte og alle navnene som var spikket inn i tømmerveggene kan ikke sees lenger med mindre du skulle finne den rette stokken i villniset. Damhjulet på demningen står fortsatt der som tidligere og fortsatt vaker fisken i Dammyr. Hva er det egentlig som gjør et sted til et sted og som skaper tilhørighet?

Jeg rusler videre bilveien mot Svartevann hvor det i 1953 kun var en hestevei med klopper og steinsettinger. Foran meg ligger Svartevannet som et blankt øye i sommersonnen, like idyllisk og kjærnt som for 50 år siden. Litt mindre har det blitt men hva gjør vel det. Odden ved demningen er som før en god overnattingsplass. Det er sommer på skogen med blå himmel og varmende sol, trolske skogstjern og holmer og vikar som kan trollbinde noen og enhver og legge grunnlaget for gode minner som en tar med seg resten av livet.

Stien mot Kalveputten velges, den er nesten gjengrodd slik mange andre stier er blitt.

Demningen ved Dammyr 2010 Foto: Tone Sverreson Ørmen.

Noen iherdige sjeler forsøker å bevare gamle stitråkk, men det er ikke lett å hamle opp med alle beitedyrene som var her inne før i tiden.

Det er stille her inne og bare gjøken gir fra seg sitt kjente koka borte i Vidvangsåsen. En og annen gang spretter fisken og snapper en flue. Fred og idyll preger Vestskogen i dag og av og til støkker jeg en storfugl på veien tilbake til Trytetjern. Elgen har også gitt fra seg en beskjed her og der om at den fortstat er dyrenes konge her inne.

Jeg vandrer nedover skogsveien langs Trytetjernsbekken til Rønnehue og minnene fra 1953 trer frem for meg igjen. Den gang var det kun en hestevei jeg fulgte og med hele Terjevollslia uthogd og tilplantet. Den gangs åpne skogsparti var iferd med å bli storskog igjen. Rønnehue med alle husene på plass og en jordvoll som ennå ikke var tilgrodd var rene idyllen den gang. Jeg valgte hesteveien ned til Heia og Majordammen. På min vandring gjennom gode minner og øyeblikk som har gitt livet innhold møtte jeg ikke Gravdalskongen. Kanskje sov han den gode søvn til suset fra de store graner? Fra mitt nylige besøk i Peru i incaenes rike Marchu Pichu i mars 2009 ble en imponert av et gedigent landskap men det er allikevel ingen tvil. Det er godt vi har et sted som Vestskogen. Det er og blir favorittstedet fremfor noe annet. Som avslutning på en lang dags vandring kunne en referere til Nitahå Jussi, - Finnskogens store vandringsmann.

Han kunne gå opp på en av sine åser og se utover solnedgangen og si:

"Dette er mine skoger, fast jag eger dom iinte"

Dammyr-koia

Tekst og tegning Erik Grinderud

Husene som er på tegningen er i dag borte. Bare dammuren er igjen. En ny tømmerhytte er satt opp lenger vest som kalles Dammyr på Vestskogen. Monte-bello-løpet passerte her. Den gamle Dammyrskoia lå ved enden av skogsbilveien som kom fra Andorsrud. I 1956 kom man ikke lenger på skogsbilvei og en måtte følge de gamle hesteveiene videre. I senere

år har skogsbilveien kommet til Svartevannet og Øyvannet. Den siste veien fra dette punkt har retning mot Tryttjern og stopper i dag ved Vesle-Gravdal, en tidligere boplass.

Dammyrtjern ble i sin tid brukt som fløtningsvei til vassdraget nedover.

Dammuren kan man fremdeles beskue på sin vandring gjennom disse trakter.

Skoger kommunestyre 1956-1959

Skoger Kommunestyre 1956 -1959 foran Austad Gård som den gang var administrasjonssenter for Skoger Kommune.

Foto: Harry Sønstrød

1. rad: Thorbjørn Andresen, Edv. Kierulf, Wilh. Schwach, Svenda Friise, Einar Mortensen, R. Stahl (Rådmann), E.O. Hestnes, Finn Grønland,(ordfører fra 1958) E.K. Hansen, H.Kr. Hansen, H. Kr Skramstad,Jul Larsen, Johs Sunde, Alf Bernh. Hove.(rådmannssekretær)

2. rad: Odd Marheim,Levi Rygg, Normann Solberg, Bjarne Holter, Synnøve Johansen, Margit Tveiten, Grethe Bjørnsen, Eugenie Nilsen,Ingolf Hansen, Hans Haraldseth, Per Berg, Rolf Olsen.

3. rad: Alf Nordlie, Leif Andersen, A.S.Lie, O.Christoffersen, Kr. Østensen, Tollef Underberg, Egil Eskerud, Kjell Sandberg, Frank Harvik A.Simensen.

4. rad: Einar Harvik, Kåre Gleisner, A.H. Zimmermann, Erling Syvertsen, Erling Halvorsen, Kr. Eriksen, Kjell Armand Pedersen, Knut Fjellvang, Hans Steen.

Slipp på Vestskauen 1944

Av: Arild Martinsen

Bakgrunn

Jeg leste med interesse artikkelen i nummer 2/2010 av Historielagsnytt vedrørende en container som var gravd opp et sted i nærheten av Andorsrud etter krigen 1940-45. Dette vekket min interesse, da jeg gjennom relativt mange år har vært opptatt av krigshistorie og da også Vestskauen og Vestskogjegerne. Mitt første møte med Vestskauen og celleleieren ved Laukollmyra var en høstdag i 1973 med overnatting rett ovenfor Celle 2. Senere, under en vandring i 1985, kom jeg opp fra sør (Eikeren) mot Stakamyrene og gikk helt tilfeldig på rester av en 6-7 containere som jeg senere identifiserte til typen som er benevnt C.¹ Senere har jeg fått gleden av å kjenne flere av Vestskogjegerne, særlig vil jeg nevne Bamse (Bjørn Aaby), Borgar (Arne Borgar Jordbræk) og Jan (Gunnar Båsen). I fortsettelsen vil jeg nytte dekknavnene på de som tilhører Vestskogjegerne.

Det begynner jo å bli en stund siden krigen og tidsvitnene er i ferd med å gå inn i historien. Samtidig er det mange vandrehistorier og myter som ikke nødvendigvis er korrekte.

Av totalt 748 gjennomførte slipp over Norge under 2. verdenskrig blir 4 gjennomført mot Vestskauen. 2 av disse ble gjennomført etter plan. De 2 slipp som ble planlagt og gjennomført natten mellom 23. og 24. desember 1944 gikk derimot ikke helt etter planen. I denne artikkelen vil jeg prøve å skape klarhet i de faktiske forhold.

Hjemmestyrkene

Hjemmestyrkedistrikt 141 (D-141) besto av et antall hjemmestyrkeområder i nedre del av Buskerud. I første del av krigen hadde MILORG (miltæroganisasjonen) vært en del av D-15 som også omfattet nordre deler av Vestfold. De allierte prioriterte ikke å utruste MILORG med våpen før høsten 1944 og særlig våren 1945.

Vestskogjegerne var organisatorisk en del av Hjemmestyrkeområde 1414 (HS-1414) som omfattet Strømsø, Glassverket, Skoger og Konnerud. HS-1414 var igjen organisert i grupper, tropper og lag.

De fleste som var organisert i hjemmestyrkene gikk hver dag på jobb og bodde hjemme. Treningen var begrenset til kveld og helger og ble dermed svært begrenset. Vestskogjegerne var derimot organisert, trent og utrustet som ett lite kompani på 60 mann med en støtteorganisasjon i Skoger bygda. Leieren på Vestskauen ble etablert i siste del av september 1944 og ble nyttet frem til 8. mai 1945.

¹) Dette slippet var ikke til MILORG, men til Kompani Linge operasjonen "Goldfinch" og ble droppet 6/7 og 14/15 mars 1944 hvor utrustningen primært skulle nyttes som instruksjonsmaterieell. Fenrik Johan Edward Tallaksen, fra Kompani Linge, var med å ta i mot slippene. Det ble droppet 12 x 2 containere pluss 2 pakker. Deler av disse droppene ble senere tatt av tyskerne, mens resten havnet etter hvert hos MILORG i Eiker. Historien er omtalt i Vestskogjegerne, side 36.

Organisering av slipp tjenesten

Mottak av slipp fra allierte fly, også kaldt slipp tjeneste, var omspunnet med hemmelighold hvor kun de som direkte var involvert fikk informasjon. Samtidig var dette en ettertraktet tjeneste som ble oppfattet som spennende og hvor man følte at det skjedde noe. I virkeligheten var det mye venting og ett blodslit som startet når det endelig kom fly innover ei snødekt myr under fullmåne i 200 til 400 meter høyde og droppet 12 containere og kanskje noen pakker.²

Slipplassene var nøye rekognosert og rapporter videre over til Storbritannia (UK)³. Det var forskjellige krav til en slipplass som for eksempel langt fra bebyggelse, åpent terreng, innflyvning, etc. Nøyaktig sted ble oppgitt i lengde- og breddegrader, noe som ikke nyttes i noe særlig grad på landsiden her hjemme lenger. I UK ble de forskjellige plasser gitt ett kodeord og ett nummer, for eksempel BIT⁴ 11. BIT er kodeordet for D-141 og nummeret er plassen. Imidlertid kunne plassene få lokale koder, da UK kodene ikke var kjent her hjemme så vidt jeg vet. Dette kan nok, kombinert med hemmelighold, kunne skape forvirring, noe denne artikkel faktisk viser.

MILORG fikk melding om dropp til sine plasser gjennom såkalte særmeldinger over radio BBC. En særmelding kunne for eksempel være "Bensintanken tenker ikke". Når denne melding ble lest 2 ganger på en dag var det fly på vei og det var bare å komme seg på plassen og stå klar med lyssignaler. Man fikk aldri forhåndsmelding om antall fly til plassen. Slipp laget på Stakamyrene lå klar på Prestesætra, ca 2 kilometer sydøst for slipplassen.

Flygerne som kom inn over Norge i mørke måtte navigere uten dagens hjelpemidler som GPS og nattbriller. I tillegg var landet uten belysning gjennom blendingsforskrifter fastsatt av okkupasjonen. Med andre ord var det faktisk helt mørkt. Siste del av innflygningen gikk nok på orientering på gjenkjennelige fjorder, innsjøer, kompassretning, fart, stoppeklokke, etc.

På Vestskauen var det faktisk bare 2 slipplasser innenfor HS-1414 sitt område. Resten av slipplassene var på Østskauen hvor det også ble mottatt 3 slipp med totalt 36 containere. Dette materiellet ble da fordelt på depoter for å tas frem ved trening og frigjøringen. Vestskogjegerne mottok sine første 22 stk Sten-gun maskinpistoler en oktober natt i 1944 ved Sagbrua (Andorsrud) omkring en måned etter etablering av celleleieren. Disse våpen var da ikke sluppet ned på Vestskauen, men sannsynlig på Østskauen.

²) 12 stk containere var betegnet som standard last. Containerne var opphengt i bomberommet på flyet og ble droppet som bomber. Fallskjermene ble løst ut ved utslipp og kunne ha forskjellige farger. Pakker ble manuelt kastet ut av luker og hadde normalt lettere materieell.

³) Martin Olsen, fra Tangen i Drammen, løytnant i Kompani Linge, var instruktør i operasjon "Chaffinch" i 1943. Løytnant Olsen var med på rekognosering og godkjenning av slipplasser i HS 1414. Han ble sjef for operasjon "Goldfinch" fra desember 1943.

⁴) I D-15 (Vestfold) var kodeordet REINS

Hvor var slipplassene i HS-1414?

Her har jeg tatt utgangspunkt i UK⁵ utarbeidete kilder som viser slipplasser, lengde- breddegrader, koder og rapporter fra flymannskaper som faktisk droppet materiellet. Se tabell nederst på siden.

Over er også slipplassen på Stakamyrene (BIT 43) tatt med selv om dette var til operasjon "Goldfinch", da mange fra HS 1414 ble involvert med å berge deler av materiellet før det falt i tyskernes hender. BIT 13 på Østskauen hadde 3 kansellerte slipp høsten 1944. Ett grunnet motortrøbbel for flyet og to grunnet værforhold. Slipplaget var fra Vestskogjegerne og måtte returnere til Vestskauen uten å få ta imot slipp.⁶ D-15 skal senere ha mottatt slipp på denne plassen, men materiellet havnet i Vestfold.

Hva skjedde 23-24. desember 1944?

I Vestskogjegerboka beskrives det at de fikk melding om mulig slipp på BIT 11 den 27.12.44. Her menes åpenbart 22.12.44. Allerede dagen etter kom særmeldingen "Renmose kryper bortover". Dette skulle være ved ei myr ikke langt fra celle-leieren. Natten mellom 23. og 24. desember 1944, som var kald, sto slipplaget og ventet, men mottok ikke slipp, men de hørte fly gå lavt.⁷

Jan, som var på Vestskauen i denne tiden var med slipplaget, men mener slipplassen var lenger øst, nær Bjørgeseter.⁸

Over fremkommer det i UK (SOE) samlerapporter at 2 slipp til HS-1414 var vellykkede natten mellom 23. og 24. desember 1944. Det rapporteres om 2 slipp med totalt 35 containere og 6 pakker.⁹

I pilotrapporter beskrives det at ett slipp var vellykket og det andre slippet mislykket grunnet dårlig vær.¹⁰

Vi kan raskt få bekreftet at et av slippene havnet på Østskauen og flygeren slapp dette blindt av en eller annen årsak¹¹ i Lysdalen på østsiden av dagens E-18. Store deler av dette slippet havnet hos tyskerne. Slippet skal ha bestått av 18 containere. Imidlertid skal det ha vært lokale som har forsynt seg av lasten og en

container, sannsynlig med US-carabiner, forsvant.¹² Vestskogjegerne benevnte senere stedet som "Kjeltringkroken".¹³

Det andre slippet samme natt hersker det stor uklarhet om og har aldri vært referert i noen grad. I lokale kilder umiddelbart etter krigen er det kun nevnt ett slipp denne natten. Det er da slippet på Østskauen, som havnet i Lysdalen, men som var ment for BIT 11.

Det andre slippet, som da også skulle bli sluppet på plass BIT 11 som lå syd for Øyvann på Vestskauen, nevnes ikke av HS kilder. I Vestskogjegerboka¹⁴ nevnes kort at det ble funnet ett slipp syd for Øyvann (Vestskauen) i påsken 1945.

Jan, som var Vestskogjeger før årsskifte 1944/45, men instruktør i Base Elg (Vassfaret) påsken 1945, kan bekrefte at det for en del år tilbake lå et par tomme containere ved Skogseterstulen som faktisk ligger syd for Øyvann.

HS-1414 fikk melding om slipp på BIT 11. Deler av informasjonen kom ikke til rette vedkommende tidsnok da en lapp ble liggende i ei lomme og levert for sent.

En mulighet er at slipplaget, fra Vestskogjegerne, har fått feil informasjon og stått på feil plass.

Konklusjon

Selv om kilder ikke er samsvarende på alle punkter og det alltid vil være begrensninger i presisjon når operasjonene gjennomføres med en stor grad av hemmelighold kan vi velge å tolke dette som følger:

- Allierte fly gjennomførte et slipp, ment for BIT 11 (fly nr 1), men som falt ned i Lysdalen øst for E-18. Slippet havnet hovedsakelig hos tyskerne.
- Et slipp ble gjennomført på BIT 11 (fly nr 2), men først tilfeldig funnet påsken 1945. Det at et fly skulle utløse slippet på en faktisk slipplass på en annen tid en 23/24.12.44 virker ikke sannsynlig. Heldigvis kom dette slippet Vestskogjegerne til gode, om enn tilfeldig!

Forts. nederst neste side

⁵ Rent faktisk var det SOE (Special Operations Executive) i samarbeid med FO IV (Forsvarets overkommando, avdeling IV) som håndterte alt vedrørende hjemmestyrkene.

⁶ Totalt mistet de allierte 29 fly på slippoperasjoner mot Norge i perioden september 1944 til mai 1945.

⁷ Vestskogjegerne, side 118-119.

⁸ Samtale med Jan (Gunnar Båsen) på Vestskauen, 30. mai 2010.

⁹ Kanonen spiller Chopin, side 271

¹⁰ Motstandskamp og krigsseilas, , side 225.

¹¹ Flygeren skulle normalt kun slippe lasten når han hadde fått avtalt lyssignal fra slipplaget på bakken.

¹² US-carabiner kom i C-14 containere som inneholdt 15 stk US-carabiner og 5250 patroner.

¹³ Vestskogjegerne, side 53-54.

¹⁴ Vestskogjegerne, side 125.

Kode (UK)	Navn	Lengde/bredde	Slipdato	Last	Lokal kode
BIT 43	Stakamyrene	59.39.00N-10.03.30Ø	6/7.3.44	12 cont	34
BIT 43	Stakamyrene	59.39.00N-10.03.30Ø	14/15.3.44	12 cont	34
BIT 11	Skog Slettås	59.38.20N-10.04.50Ø	23/24.12.44	18 cont	D-9
BIT 11	Skog Slettås	59.38.20N-10.04.50Ø	23/24.12.44	17 cont	D-9
BIT 5	Kalleberget	59.37.25N-10.19.15Ø	28/29.4.44	12 cont	D-1
BIT 5	Kalleberget	59.37.25N-10.19.15Ø	28/29.4.44	12 cont	D-1
BIT 5	Kalleberget	59.37.25N-10.19.15Ø	6/7.5.44	12 cont	D-1
BIT 13	Høyenseter	59.33.30N-10.22.00Ø			D-11

Om selvangivelser

Av Per Runar Thoresen

Skatt og restskatt er visstnok ikke noe nytt fenomen og her kommer et fortvilende dikt som en lærer på begynnelsen av forrige århundre har sendt til Skoger ligningsnævd.

Dyrtiden trykker nu mer end i fjor
saa skatten jeg ikke greier svært stor.
Huset er "montert" jeg kjærring har faat
Veklsr er diskontert – pengene gaat.

Snart blir familien øket med fler
Humøret synker mer og mer
Penger maa ut på hver en kant
Saa jeg tilslut blir en raka fant.

Paa skolen det ogsaa er bare strid,
Pensumet maa naaes i rette tid
Men onga er leie, tunge og tra
Og enda saa faar jeg besøk atpaa.

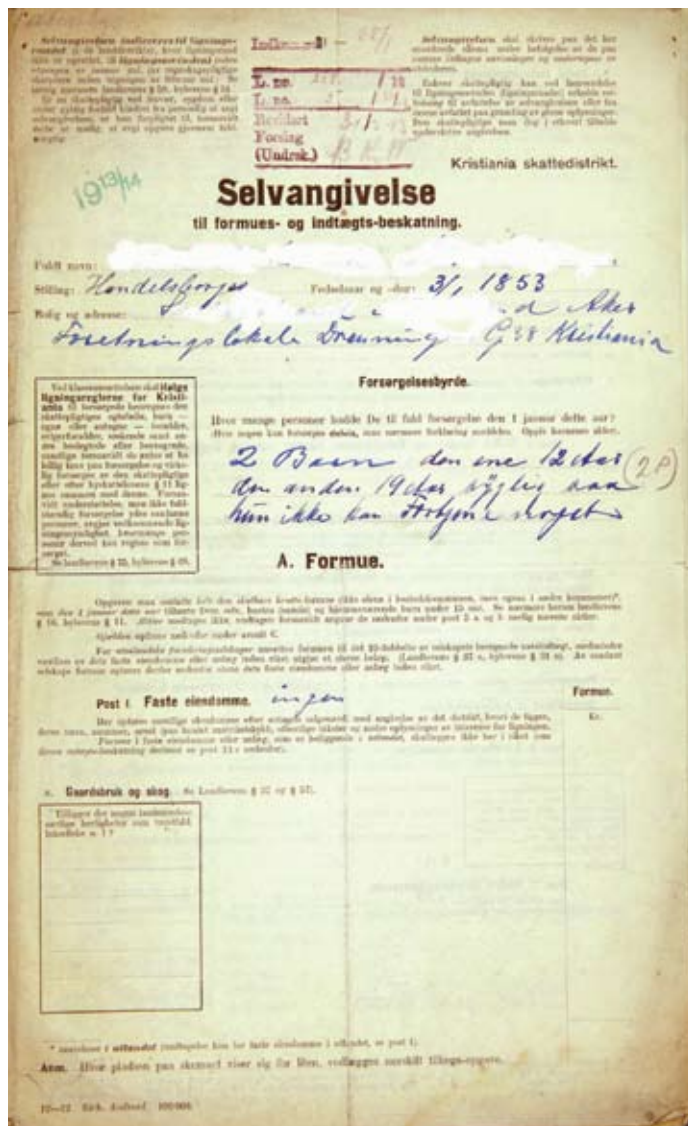
Hadde jeg enda en rolig nat.
Med retting av bøker og da maa ta fat
Nervøs og sliten og graanet haar.
Det er lønnen som lærer jeg faar.

Derfor tilslut en ydmyg bøn
Beskjær ei saa nøie min usle løn
Ta litt hensyn til mine kaar
Naar I bestemmer skatten i aar.

Selvangivelsen 100 år

Selvangivelsen ble innført i Norge i 1911 og feirer 100 år i år. Vi må anta at helt siden det året har myndighetene ført kontroll med hva som stod i selvangivelsen.

Ligningsnevnda må ha eksistert i mange år og så sent som midt på 1950-tallet var min far medlem av ligningsnemda i Skoger Kommune. Den var politisk sammensatt av folk fra kommune- styre og formannskap. Jeg husker godt han sammen med Harald Eskerud (høyre) satt en flott vårdag i haven vår og jobbet med selvangivelser. Det var store bunker sortert alfabetisk og muligens geografisk. Antagelig var det påklagede selvangivelser som de gikk gjennom. Poenget var at de to herrer kjente de lokale forhold/familier svært godt og antagelig grovt sett kunne bedømme familiens behov for en mild eller streng behandling.

Selvangivelse fra 1912.

Noen hadde jo mistenkelig liten inntekt mens mange visste at de tjente penger på diverse virksomheter i bygda. Det måtte vel bli noe synsing og kanskje ”trynefaktor” med i bildet men de forsøkte nok å være så rettferdige som mulig. Ble man ikke fornøyd, var det en neste instans som het overligningsnevnda.

Forts. fra forrige side.

- Flygerne skulle normalt ikke slippe containere før riktig lys-signal var morset fra bakken. Prosedyren ble åpenbart ikke fulgt i begge tilfeller.

Totalt ble 1311 slippoperasjoner planlagt og iverksatt mot Norge. Av disse ble 748 vellykkede og resulterte i slipp. Omkring 9000 containere og 2700 pakker ble sluppet ned. Det kan også nevnes at 208 agenter ble sluppet i fallskjerm.

Dersom noen skulle sitte på informasjon som kan utfylle det ovennevnte kan undertegnede gjerne kontaktes.

Kilder:

Vestskogjegernes Minnebok, Bamse (Bjørn Aaby), 1950
Oslogjengen, Jan Christensen, Orion forlag, 2005
Kanonen spiller Chopin, Arne F. Enger, 1997
Motstandskap og krigsseilas, Audun Knappen, Braker forlag,
1998

Før klosettet kom

Av Per Runar Thoresen

De fleste på min alder som vokste opp på Konnerud eller Skoger under krigen hadde utedo. Det kunne være 3-seter, 2 seter eller 1-seter. På vårt lille småbruk var det 2-seter i uthuset. Tilskuddet havnet ned i møkkakjelleren ved siden av det som kom fra fjøs og stall. Det var å tørke seg med de lokale avisene hvor trykksverten så sin siste reis før den havnet ned i møkkakjelleren. Min tante jobbet på en papirfabrikk i Drammen og en dag kom hun med en kjemperull som erstattet avisene. Det var stor stas selv om det nærmest var silkepapir på rullen. Når vi lekte gjemsel om vinteren var denne møkkakjelleren et yndet hjemmested. Det meste var jo frossent, så vi hadde ingen betenkeligheter. En annen fy-lek som jeg så lenge etterpå tør å nevne var de gangene vi lå nede i møkkakjelleren med blåserør og rognebær og skaut på noen nakne rumper men objektene ble valgt med omhu. Det var ikke alle vi torde å beskytte da vi fryktet represaliene som da kunne komme. Da min eldste bror ble gift ble det bygget inn et lite ekstrasete som den nye arvingen kunne sitte på.

Inne hadde vi utslagsvask og håndpumpe med håndtak som vi dro frem og tilbake for å få opp vann fra brønnen og denne metoden fungerte jo utmerket. Utslagsvasken fungerte jo også som tissevask sent på kvelden og når det var kaldt. Minstemann (meg) måtte opp på en taburet (de var som regel blå den gangen) for å få riktig høyde til den lille "snopen". Noen år senere var det å stå på tærne slik at jeg akkurat rakk over kanten.

Vi var fire gutter og soverommet var oppe i 2. etage. Når pysjen var på og sengen ventet hendte det at noen hadde glemt å tisse. Siden mine foreldre er døde og mine brødre sikkert vil tilgi meg kan jeg nå røpe en hemmelighet. I stedet for å løpe ned til vasken på kjøkkenet var det enklere å lukke opp vinduet og krabbe opp i vinduskarmen. Først var det å lytte om vi hørte fottrinn i Grubegt. som gikk rett forbi vinduet. Vi kjente jo de fleste på trinn og gangart. Hvis vi ikke hørte noe var det å la strålen få sin lange tur ned på bakken. Utrolig hva guttunger kan finne på. Måtte mine barnebarn bli spart for å lese denne artikkelen.

Artikkelforfatteren på utedo i 1950.

Hvem vil synge "Kjenn ditt land"

Tekst: Av: Normann Solberg

Vedlagte gamle korpartitur ble funnet i Georg Solbergs (fars fetter) etterlatenskaper. Jeg kjenner ikke dikteren, ei heller toneforfatteren men den er utsatt for blandet kor av Kristian Wendelborg og han er godt kjent i korsammenheng. Sangen er vel nesten gått i glemmeboken. Dog har jeg hørt den helt fra jeg var gutt og tror at vi lærte den på barneskolen i 1940-åra.

Som en av de alle eldste i Konnerud Sangkor, tidligere Mannskor, synes jeg det nå er trist at korsangen er iferd med å dø ut her på Konnerud. Gjenværende sangere har slått seg sammen med Sangkoret Rytmen. De har sine øvelser i Harmoniens lokaler i Drammen. Det hadde vært et ønske at noen ville overta og videreføre sangtradisjonen så vel i navnet som i gavnet. Det finnes heldigvis så vel ungdoms som barnekor og Skogerkoret eksisterer fremdeles. Skal bydelen vår Konnerud, ti ganger større enn i Konnerud Mannskors dager, stiftet 1935 og videreført som blandet korn fa 1967 og tidvis med over 60 sangere gå over i historien?

Kjenn Ditt Land.

Av overlærer O. Strøm.

Fra mitt trangt, mitt stengende bur,
vil jeg ut i Guds frie natur.
Jeg vil lære og kjenne mitt land
ifra Neset til Ishavets strand,
fra den innerste krok til det ytterste skjær,
ifra rikste by og til fattigste vær.

Jeg vil se det i sommerens prakt
og i vinterens skinnende drakt.
Om det står der i solglødens tegn
eller alstres av skodde og regn,
det er mitt, det er ditt, det er vårt dette land
med de smilende hjem mellom fjell og ved strand.

Jeg vil lytte til skogens sus
og til fossenes mektige brus,
jeg vil kjenne den svalende vind
ifra hav, ifra bre og fra tind.
Gjennom bredeste bygd, over villste hei
jeg vil freidig og frydefull legge min vei.

Dette landet er mitt, det er ditt,
her har fedrene levet og lidd;
her de ryddet den fattige jord
under fjellet, på øy og ved fjord.
A, mitt hellige land, jeg vil slutte meg inn
i min tro og mitt håp, i min sjel og mitt sinn.

Et lite hus på Austad med lokalhistorie i veggene

Tekst og foto Tone Sverreson Ørmen

Ikke langt fra Austad gård ligger dette huset som i eldre tider var bolig for arbeidere på Austad Gård. Uthuset hadde plass til fire hester. Men tiden løper gjerne fra historien og eieren av boligen ville gjerne rive uthuset og bygge ny garasje.

Tom Roger Berg kjøpte huset på Austad i 2005, nå har han fått med seg nabo Jakub Klasnelski og de startet med å rive uthuset selv og kjøre alt til Lindum avfallsplass.. Hadde de brukt en gravemaskin, så hadde alt bare blitt kjørt bort og historiske materielle hadde trolig ikke blitt funnet.

Under rivingen fikk Tom Roger og Jakub en liten overraskelse for i taket på uthuset var det masse koks, sagflis og papirer. De begynte å sjekke disse papirene, som hadde veldig god kvalitet og var lesbare. Foss mølle og Konnerud Mølle o.s.v. sto det på mange av dem og årstallet var 1918 og 1919. Det var papirer om ansøking om tilladelse til å male til dyreføde og menneskeføde, fra Statens rationerings direktorat. Kjente Skoger og Konnerud navn som leverte til Konnerud Mølle og Foss Mølle i 1918-1919 var Anton Stubberud, Karl Gundesø, Jens Olstad Dæli, Marie Fosserud, Oskar Frøiland, Olaf Halden, Ole Unnelrud, Severin Steen, Ole Emberland osv.

Papirene hadde blitt bevart godt inne i veggene som isolasjon og alle papirene er fortsatt av god kvalitet. For fra 15.februar 1918 var det forbudt å anvende uformalte kornvarer til dyreføde. Det kunne kun foregå etter tillatelse fra provianteringsrådet. Tillatelsen måtte innhentes ved formalingen ved leiemølle eller egen mølle. Ansøkingen måtte skrives på riktig skjema, for det kunne ikke males mer enn det som sto på søknaden. Ved møllen skulle kornet veies og vekten noteres. Kornet ble veid i utørket tilstand. Tørket korn ble omregnet ved å legges på 15 pct. Skjer formalingen ved egen mølle måtte en av provianteringsrådets kjente pålitelige menn være tilstede ved kornets veiing. Til dyreføde måtte kornet alltid grovmales eller grøpes.

Foss Mølle var den bygningsmassen som ligger ved bunnen av bakken på gamle E-18 nedenfor Rølleshaugen. (Avkjøringen til Bølum)

Når det gjelder Konnerud Mølle viser vi til egen omtale.

Eiendommen på Austad.

Taket på uthuset, hvor papirene lå gjemt.

Jakub Klasnelski og Tom Roger Berg.

Kornmøller på rekke og rad langs Verkenselva

Av Tone Sverreson Ørmen

Jordbrekk, Svarterud og Eikholt var gårder som tidlig fikk egne møller.

Disse gårdsmøllene, malte mel til eget og kan-skje naboenes bruk, ble på 1600-tallet og tidlig på 1700-tallet omtalt som flomkverner. Det var først på 1770 at ordet mølle ble brukt. Det kan bety at de eldste kvernene ble drevet med kvernkalle, og at ordet mølle kan knyttes til vannhjulet, som ble vanlig på Konnerud med bergverksdriften.

Rundt 1770 var det 12 møllebruk langs Verkenselva fra Høyfoss og oppover. Møllene het Jordbrekkemøllen, Svarterudmøllen, Svend Dringelbergs mølle, Søren Skomakers mølle, Knud Gundersens mølle, Alstrups mølle, Antonsens mølle, Damstigerens mølle, Brekkes mølle, Olsens mølle, Ludvigsens mølle og Jon Tolgens mølle.

Årsaken til dette uvanlige store antall møller fra overkant av Stordammen og ut til Andorsrud kan ha sammenheng med at arbeidere ved Konnerudverket tok ut lønn i matkorn, og noen så muligheten til en ekstra fortjeneste ved å ta imot leie. Verket eide vannrettighetene og all grunn, så eierne måtte ha verkets tillatelse til bygging og drift.

Konnerdumøllen

Christen Hichmann anla sin handelsmølle ved Øvre fall, i tillegg bygde han to mindre bruk, det ene like nedenfor hovedmøllen og det andre i tilknytning til valkemøllen ved Nedre fall. I 1799 sa Gerhard Faye at det ikke hadde skjedd vesentlige endringer i driften av Verket, og alle tre møllene var i bruk på den tiden.

Rundt 1820 var Konnerudmøllen den mest betydeligste mølle i Vestfold. Det var Hichmanns hovedmølle som nå ble drevet videre av Peder von Cappelen. 1841 var det Niels Nielsen som var eier av Øvre fall med en korn og linmølle.

Skogerboken nevner at Niels Nielsen anla et møllebruk ved Øvre fall, det kan bety at han rev den gamle møllen og bygde en ny.

Den siste mølla

Ved Verkenselva ved "Gården" (avkjøringen til Dalenveien) var det på 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet en omfattende møllevirksomhet. Korn fra store deler av distriktet kom til Konnerudmølla.

STATENS RATIONERINGS-
DIREKTORAT
Skema 54

Ansøknin
om tilladelse til at male til dyreføde.

Fra 1912 er det forbudt at anvende uformale kornvarer til dyreføde. Formaling kan kun foretas efter tilladelse fra provianteringsraadet. Tilladelsen maa indkøbes enten formalingen sker ved løsmølle eller egen mølle. Ansøknin om saadan tilladelse skrives paa dette skema forsaavidt det gjælder formaling til dyreføde og paa skema 53 hvis det gjælder formaling til menneskeføde. Der kan ikke formales mere end anvisningen lyder paa skema 53 hvis det gjælder formaling ved en gangi formaling. Ved møllen skal kornet veies og veien noteres paa anvisningen. Kornet skal veies i tørket tilstand. Tørket korn anvisnes til tørket ved at lægge til 15 pct. Sker anvisningen ved egen mølle maa en af provianteringsraadet kjendt paalidelig mand være tilstede ved kornets veining paa møllen og attestere for rigtig veining. Til dyreføde maa kornet altid grovmales eller gropes.

Eugen Unelrud (søker)
søker herved provianteringsraadet om tilladelse til at male til dyreføde ved
Konnerud mølle:

1. Korn kun skikket til dyreføde _____ kg.
2. Korn skikket til menneskeføde: *300* kg. byg. _____ kg. havre, _____ kg. blandkorn.

Steen den *16/1* 1918
Eugen Unelrud (søker)

På gården var det staller hvor hestene kunne hvile, mens bonden ventet at kornet skulle bli malt.

Den siste mølla ble oppført rundt 1910, men brant ned til grunnen i 1920, den ble aldri bygget opp igjen. Mølla ble drevet blant annet av vannkraft fra en turbinledning som var laget fra Ifferts dam som en fortsatt kan se mellom Granstad og Sanitetshuset.

Kilde

Boka: Vandring langs et vassdrag.

Da telefonen kom...

Av Per Runar Thoresen

I dag oversvømmes vi av smarte fasttelefoner hvis vi fortsatt har det, men mange av oss forholder oss kun til moderne mobiltelefoner eller såkalte iPhones. Det er ikke mer enn ca 50 år siden det var stor stas i huset da vi fikk innlagt telefon hjemme hos oss i Grubegt. Den gangen var det gamle gode Televerket som styrte det hele og vi stod flere år i telefonkø før den store dagen kom. I Grubegt var det bare Torstein Stablum som hadde telefon. Han var bestyrer på slaktehuset i byen og måtte vel ha telefon av den grunn. Ja han var jo den eneste som hadde bil i Grubegt, også i en periode. Men tilbake til telefonen. Skulle vi låne telefon var det å gå til Stablum og jeg mener å huske vi betalte 10 øre for en samtaleperiode som var 3 minutter. Skulle vi ringe utenfor vårt geografiske område, var det såkalt rikstelefon og regningen kom senere på små lapper som fru Stablum holdt orden på slik at rette vedkommende fikk betalt det man skyldte. I ettertid ser jeg at det må ha vært mye ståk for fru Stablum med alle naboer som skulle låne telefonen men hun var hyggelig og grei og dette ble vel en del av hennes hverdag. Alternativet var å låne telefonen på Skalstad Landhandleri når vi var der, men ikke alltid like enkelt når du kanskje skulle ringe legen og fortelle om hva som feilte folk i familien mens alle hørte på. Dessuten var jo ikke butikken oppe på kvelden. Bakeriet "Snippen" lenger borte i gata var også en mulighet for der var det gjerne mindre folk.

Jeg husker godt den svarte telefonen som kom og ble plassert på et skrivebord i stua. Den første dagen var det jo å ringe til de man kjente som hadde telefon slik at man fikk fortalt den store nyheten. Deretter var det bare å vente på den spennende ringelyden som egentlig var ganske kjedelig men spennende når telefonen var ny.

At min hjemmевærende mor ringte mer enn det far min syntes om var et velkjent tema men etter hvert kom alt inn i faste rutiner. Jeg husker godt nummeret som startet med 83 + 4 siffer. Senere ble det 32 88+ de 4 samme sifrene. Jeg røper ikke hele nummeret da jeg ser at en annen Konnerudbeboer bruker dette i dag.

Hvor er det forresten blitt av Televerket?

Min nye iPhone's Brukerhåndbok består av 260 sider med små skrift og jeg hater bruksanvisninger, selv fra IKEA. Nå har jeg lært å ringe med den og sende SMS/MMS meldinger som det heter. Googling på Internett blir neste.

Begravelser ga presten inntekter

Satsene er sakset fra boken Konnerudverket (Erik Bjørløw-Laren/Jo Sellæg) og viser prestens begravelseshonorar under gruvedriften på Konnerud i andre del av 1700-tallet. Vi vet ikke om/hvordan prestene honoreres idag, men tviler på om de ønsker seg tilbake til den gangs tilstander hvor arbeiderne nok var i et betydelig flertall. Såvidt vi vet var det 96 sk(skilling) i en Rd.

	Gravplass:	Leie av likbære:	Ringning med klokken:
Betjent eller hans hustru:	1 rd.	32 sk.	48 sk.
Stigere og ansatte på tilsv. nivå, samt hustruer:	48 sk.	12 sk.	24 sk.
Arbeidere og deres hustruer:	12 sk.	6 sk.	14 sk.
Pukkdreng:	4 sk.	2 sk.	
Barn:	2 sk.		

Medlem i historielaget?

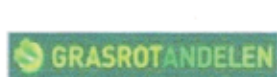
GRATIS MEDLEMSAVIS! Ønsker du å bli medlem og få dette fine bladet "gratis" i din postkasse?

Bli medlem i Historielaget for kr 175,- pr år.
Familiemedlem kr 250,-.

Send penger med angivelse av avsender til
Konto: 2310.21.21554
Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Du kan også sende e-mail eller ringe til:
Per Runar Thoresen:
e-mail: p-thores@online.no, tlf. 908 81 824

Anne-Lise Jonassen:
e-mail: hallermoen@gmail.com, tlf. 917 51 923

TIPPE – LOTTO – JOKER - KENO

32774982321174

Hver gang du spiller kan du la staten betale en andel til Skoger og Konnerud Historielag. Registrer deg eller gi kommisjonæren vårt reg.nr. **982321174**

Knalltilbud! - Bokpakke med innhold

Unikt innblikk i Konneruds 2-300 år gamle historie fra Gruvedriften da det jobbet 3-400 personer på Konnerud.

En bok til kr 150,- eller 2 bøker til kr 200,-
(du velger bok)

Ring Per Runar Thoresen tlf. 908 81 824
eller e-mail: p-thores@online.no

1 bok
kr **150,-**

Begge bøkene
kr **200,-**

Vestskogdagen

29. mai 2011

- Kl. 09.00 Grinda i Andorsrud åpnes
Kl. 09.00 Drammens og Oplands Turistforening (DOT) arrangerer tur fra Andorsrudgrinda kl. 0900. Samkjøring fra Grinda til Lauvkolltjern og deltakelse i Cellevandringen.
Kl. 10.00 "Vandring" fra Bautaen/Lauvkolltjern til Vestskogjegernes Celle 3. (I fjor gikk vi til celle 2)

Minnebautaen

- Kl. 12.00 Samling ved Vestskogjegernes Minnebauta (Kaffe og saft serveres)
Kl. 12.15 Velkomst v/kaptein Andreas Devlin. Tale og blomsternedleggelse ved sjef HV-03 Oberstløytnant Vidar Dahl. HV demonstrerer utstyr.

Rønnehue

- Kl. 14.00 Rønnehue Skuespillet "Jon Prest, sølvskatten og spiker'n i kista" skrevet av Magne S. Mofossbakke fremføres av "det Dramatiske Selskab" i Skoger og Konnerud Historielag. Ta med campingstol/sitteunderlag. Salgsbod med vafler. Kaffe, min.vann etc. Entre kr 150. Barn gratis. Gratis parkering i nærområdet ved bautaen og i nærheten av Rønnehue. **OBS:** Kl. 17.00 stenges Andorsrudgrinda. All utpassering må skje før kl. 17.00.

Det dramatiske selskap spiller opp på Rønnehue på Vestskogdagen!

"Jon Prest, sølvskatten og spiker'n i kista". Bakteppet for stykket er "Toppensskatten" som i 1917 ble funnet ved Nore Stavkirke. Det var mynter som kan ha sin bakgrunn helt fra Håkon IV Håkonssons tid på 1240 tallet. I tillegg snakker vi om Traaensskatten i Rollag og Hoensskatten fra Øver Eiker. Alt dette har gitt liv til en absurd historisk komedie. Stykket er spesialskrevet og resten er "fritt etter" som det heter. Jon Prest skal ha vært en presteskikkelse for ca. 700 år siden. I stykket er han en oppdiktet person og blakk som ei kjerkerotte. Prestens idealer er i ferd med å rakne. Grådigheten har tatt overhånd og han snur prestekappen etter vinden for å mele sin egen kake. Det blir en kamp mot øvrigheta for å gjemme unna skatten, bli gjeldfri og gjerne dra til Drammen for å ta seg en "dram". Riktig god fornøyelse! Magne S. Mofossbakke (Forfatter av årets skuespill).

Rolleliste 2011

Jon Prest:	Jan Sundby Ekeberg
Björg Prestekone:	Laila Klem Tveten
Gulleik Rønnehue (klokker):	Jan Loksøl
Tulla Rønnehue (klokkerkone/vinsmakerdame):	Mona Jensen
Bolle Uleblås:	Helge Stenseth
Adelstein Bremsa (skatteoppkrever):	Bjørn Erichsen
Nume Svinka (lensmann):	Johan Stråle
Tjodolf Lateflaten(storkjøpmann):	Kai Roger Olsen
Gudrun Lateflaten(kjøpmannskone/vinsmakerdame):	Ingrid Skölleborg Hilsen
Håkon Andorsrud (sølvsmid):	Magne Mofossbakke
Gjenferd "grå dame":	Grete Bergersen
Bøddel/skarpretter:	Rune Jansen
Oline Lufsjå (vinsmakerdame):	Gry Strøm Andersen
Ingebjørg Breiset (vinsmakerdame)	Jorun Albjerk
Instruktør:	Torgeir Hansen
Lyd:	Bengt Roar Bogen
Musikk:	Rune Jansen

Fra Rønnehue 2010. Foto: Tone Sverreson Ørmen.

Markering av Konnerud Bydel 200-årssted

Søndag 4. Sept. 2011 blir det markering av Konnerud Bydels 200-årssted med en "vandring langs Verkenselva" som har mye spennende Industrihistorie 200 år tilbake. Nærmere detaljer kommer etter ferien.